

แผนแม่บท

22

กฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม

มุ่งเน้นให้มีกฎหมายที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ
และนำกฎหมายไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีกระบวนการยุติธรรม
ตามมาตรฐานสากล เพื่ออำนวยความสะดวกตามสิทธิของประชาชน
อย่างรวดเร็ว ทัวถึงและเท่าเทียม

ถึงแม้ว่าการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐในช่วงที่ผ่านมาจะส่งผลให้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศที่ทำให้ทุกภาคส่วนได้ประโยชน์อย่างทั่วถึงและก่อให้เกิดความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ รวมถึงทำให้กระบวนการยุติธรรมมีความสะดวก รวดเร็ว และโปร่งใสมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังคงต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนากระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบและการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางกฎหมาย ควบคู่ไปกับการยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนากฎหมาย เพื่อให้กฎหมายเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน

ตารางสรุปสถานะการบรรลุเป้าหมายระดับประเด็น (Y2) และเป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)

Y2		ชื่อเป้าหมายระดับประเด็นแผนแม่บทฯ	ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย ปี 2570
220001	กฎหมายเป็นเครื่องมือให้ทุกภาคส่วนได้ประโยชน์จากการพัฒนาประเทศอย่างเท่าเทียม และเป็นธรรม	คะแนนเฉลี่ย 5 ปัจจัยของดัชนีนิติธรรม ได้แก่ (1) การจำกัดอำนาจรัฐ (2) ปราศจากการคอร์รัปชัน (3) รัฐบาลโปร่งใส (4) สิทธิขั้นพื้นฐาน (5) ความเป็นระเบียบและความมั่นคง ไม่น้อยกว่า 0.65 คะแนน ภายใน พ.ศ. 2570	
220002	การอำนวยความสะดวกยุติธรรมเป็นไปโดยความเสมอภาค โปร่งใส เป็นธรรม ทั่วถึง และปราศจากการเลือกปฏิบัติ	คะแนนเฉลี่ย 3 ปัจจัยของดัชนีนิติธรรม ได้แก่ (1) การบังคับใช้กฎหมาย (2) กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง (3) กระบวนการยุติธรรมทางอาญา ไม่น้อยกว่า 0.60 คะแนน ภายใน พ.ศ. 2570	
Y1		ชื่อเป้าหมายแผนแม่บทย่อย	ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย ปี 2570
220101	กฎหมายไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาภาครัฐ และภาคเอกชนอยู่ภายใต้กรอบกฎหมายที่มุ่งให้ประชาชนในวงกว้างได้รับประโยชน์จากการพัฒนาประเทศโดยทั่วถึง	ค่าเฉลี่ยในทุกมิติของระดับความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อกระบวนการยุติธรรม ไม่น้อยกว่า 3.40 คะแนน ภายใน พ.ศ. 2570	
220102	การปฏิบัติตามและการบังคับใช้กฎหมายมีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ทั่วถึง ไม่เลือกปฏิบัติ และเป็นธรรม	คะแนนของดัชนีนิติธรรมปัจจัยที่ 6 การบังคับใช้กฎหมายในปัจจุบัน การบังคับใช้กฎระเบียบอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่น้อยกว่า 0.65 คะแนน ภายใน พ.ศ. 2570	
220103	ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนากฎหมาย	คะแนนของดัชนีนิติธรรมปัจจัยที่ 3 รัฐบาลโปร่งใส ในปัจจัยย่อยการมีส่วนร่วมของประชาชน ไม่น้อยกว่า 0.65 คะแนน ภายใน พ.ศ. 2570	
220104*	การมีกฎหมายที่ดีและเท่าที่จำเป็น	กฎหมายที่หน่วยงานรายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ไม่น้อยกว่าร้อยละ 100 ต่อปี	
220201	การอำนวยความสะดวกยุติธรรมมีความโปร่งใส สะดวก รวดเร็ว เสมอภาค ทั่วถึง เป็นธรรม และปราศจากการเลือกปฏิบัติ	คะแนนเฉลี่ยในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ไม่น้อยกว่า 3.50 คะแนน ภายใน พ.ศ. 2570	

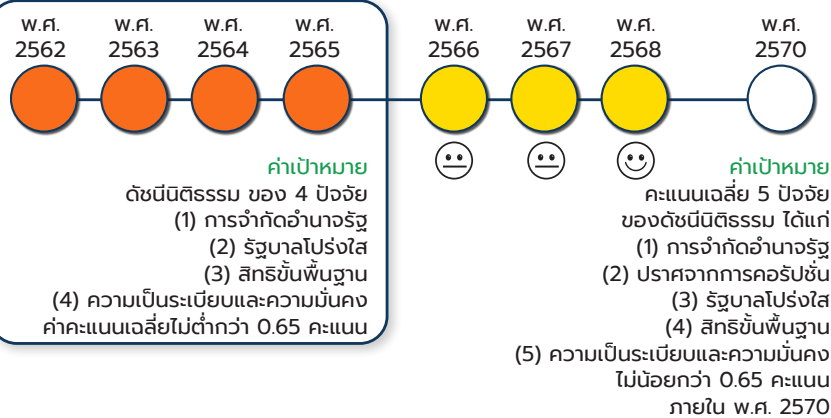
หมายเหตุ: *เป้าหมาย 220104 การมีกฎหมายที่ดีและเท่าที่จำเป็น เป็นเป้าหมายใหม่ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 - พ.ศ. 2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)

เป้าหมาย ระดับประเด็น แผนแม่บทฯ

กฎหมายเป็นเครื่องมือให้ทุกภาคส่วนได้ประโยชน์
จากการพัฒนาประเทศอย่างเท่าเทียม และเป็นธรรม

Y2 220001

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

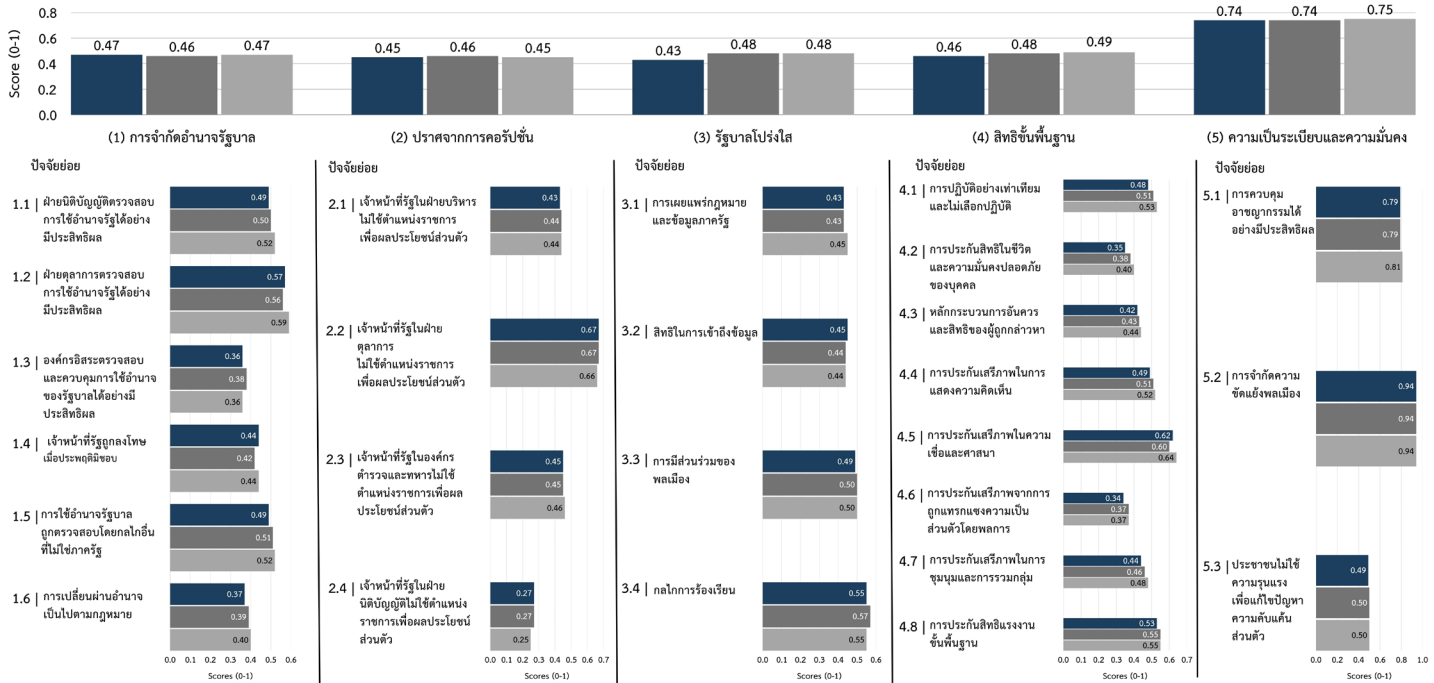
ตัวชี้วัด :	คะแนนเฉลี่ย 5 ปัจจัยของดัชนีนิติธรรม ได้แก่ (1) การจำกัดอำนาจรัฐ (2) ปราศจากการคอร์รัปชัน (3) รัฐบาลโปร่งใส (4) สิทธิขั้นพื้นฐาน (5) ความเป็นระเบียบและความมั่นคง (คะแนน)				
220001	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของการรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567			
	(ข้อมูล พ.ศ. 2566) 0.52 คะแนน	(ข้อมูล พ.ศ. 2567) 0.52 คะแนน	(ข้อมูล พ.ศ. 2568) 0.53 คะแนน	ไม่น้อยกว่า 0.56 คะแนน	ไม่น้อยกว่า 0.65 คะแนน
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	คงเดิม 😊	คงเดิม 😊	ดีขึ้น ร้อยละ 1.92 😊		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2568 เทียบกับ ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)				ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 94.64 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 81.54 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับใกล้เคียง ในการบรรลุเป้าหมาย

กฎหมายเป็นเครื่องมือให้ทุกภาคส่วนได้ประโยชน์จากการพัฒนาประเทศอย่างเท่าเทียม และเป็นธรรม พิจารณาจากคะแนนเฉลี่ย 5 ปัจจัยของดัชนีนิติธรรม ได้แก่ (1) การจำกัดอำนาจรัฐ (2) ปราศจากการคอร์รัปชัน (3) รัฐบาลโปร่งใส (4) สิทธิขั้นพื้นฐาน (5) ความเป็นระเบียบและความมั่นคง จัดทำโดย The World Justice Project (WJP) (ข้อมูล พ.ศ. 2568) พบว่า มีค่าคะแนนเฉลี่ยใน 5 ปัจจัย ดังกล่าวอยู่ที่ 0.53 คะแนน และเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2567) ที่มีค่า 0.52 คะแนน สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 1.92 อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 (ไม่น้อยกว่า 0.56 คะแนน) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 94.64 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (ไม่น้อยกว่า 0.65 คะแนน) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 81.54 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ ใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง)

คะแนนดัชนีนิติธรรม 5 ปัจจัย พ.ศ. 2566 - 2568

● พ.ศ. 2566 ● พ.ศ. 2567 ● พ.ศ. 2568

ที่มาของข้อมูล : The World Justice Project (WJP)

ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะ

ความท้าทายในการทำให้กฎหมายเป็นเครื่องมือให้ทุกภาคส่วนได้ประโยชน์จากการพัฒนาประเทศอย่างเท่าเทียม และเป็นธรรม มีประเด็นสำคัญ อาทิ การจำกัดการใช้อำนาจของรัฐที่ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ โดยเฉพาะกลไกการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจของฝ่ายตุลาการและนิติบัญญัติที่ยังขาดความเป็นอิสระ และถูกแทรกแซงจากอิทธิพลทางการเมือง จนก่อให้เกิดสภาวะการณ์ที่เอื้อต่อการทุจริตในภาครัฐ ผ่านการที่เจ้าหน้าที่รัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่เพื่อผลประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง ซึ่งจะเป็นการบิดเบือนเจตนารมณ์ของกฎหมายในการเป็นเครื่องมือกระจายประโยชน์สู่ทุกภาคส่วนได้อย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม นอกจากนี้ การรับประกันสิทธิของประชาชนที่อาจยังไม่ครอบคลุมทั้งในด้านการเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐ การถูกแทรกแซงความเป็นส่วนตัวโดยพลการ และการขาดหลักประกันสิทธิและเสรีภาพในการชุมนุม ทำให้ประชาชนไม่สามารถตรวจสอบและเรียกร้องความเป็นธรรมต่อการใช้อำนาจของรัฐที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตได้

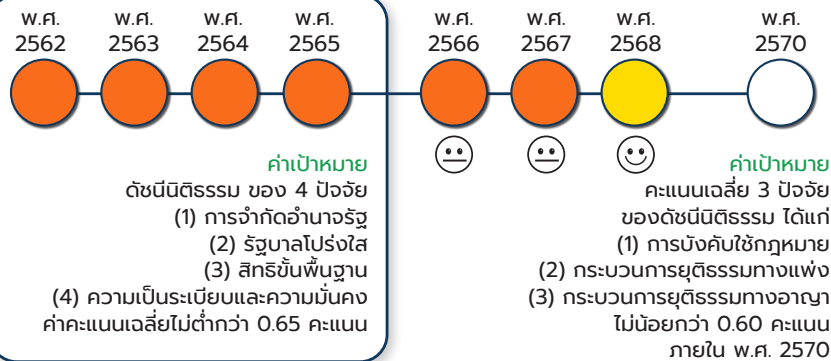
โดยมีข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ดังนี้ การปฏิรูปกลไกการตรวจสอบภาครัฐ ให้มีความเป็นอิสระเข้มแข็ง และปราศจากการแทรกแซงจากอิทธิพลทางการเมือง เพื่อสร้างระบบให้รัฐมีความรับผิดชอบในการใช้อำนาจบริหาร การบูรณาการฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานผ่านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เปิดเผยข้อมูลภาครัฐ ควบคู่ไปกับการสร้างพื้นที่ปลอดภัยให้ภาคประชาสังคมมีส่วนร่วม เพื่อสนับสนุนความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตรวจสอบอำนาจรัฐอย่างเต็มที่ ซึ่งจะเป็นการสร้างสมดุลระหว่างความมั่นคงและการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน เพื่อให้กฎหมายเป็นรากฐานของการพัฒนาที่โปร่งใสและเป็นธรรมอย่างแท้จริง

เป้าหมาย ระดับประเด็น แผนแม่บทฯ

การอำนวยความสะดวกยุติธรรมเป็นไปโดยความเสมอภาค
โปร่งใส เป็นธรรม ทัวถึง และปราศจากการเลือกปฏิบัติ

Y2 220002

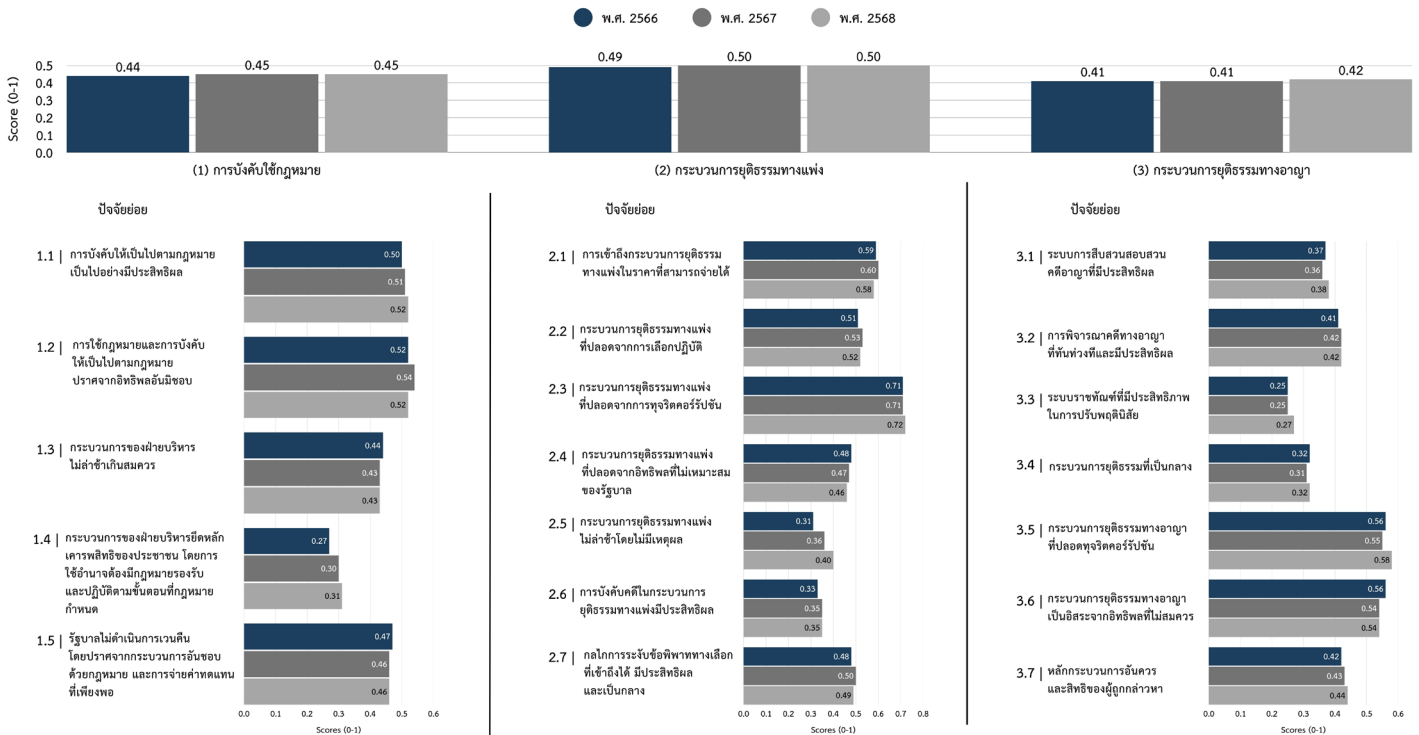
สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	คะแนนเฉลี่ย 3 ปัจจัยของดัชนีนิติธรรม ได้แก่ (1) การบังคับใช้กฎหมาย (2) กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง (3) กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (คะแนน)				
220002	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของการรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567			
	(ข้อมูล พ.ศ. 2566) 0.45 คะแนน	(ข้อมูล พ.ศ. 2567) 0.45 คะแนน	(ข้อมูล พ.ศ. 2568) 0.46 คะแนน	ไม่น้อยกว่า 0.50 คะแนน	ไม่น้อยกว่า 0.60 คะแนน
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	คงเดิม 😊	คงเดิม 😊	ดีขึ้น ร้อยละ 2.2 😊		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2568 เทียบกับ ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)				ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 92.00 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 76.67 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับใกล้เคียง ในการบรรลุเป้าหมาย

การอำนวยความสะดวกยุติธรรมเป็นไปโดยความเสมอภาค โปร่งใส เป็นธรรม ทัวถึง และปราศจากการเลือกปฏิบัติ พิจารณาจากคะแนนเฉลี่ย 3 ปัจจัยของดัชนีนิติธรรม ได้แก่ (1) การบังคับใช้กฎหมาย (2) กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง (3) กระบวนการยุติธรรมทางอาญา จัดทำโดย The World Justice Project (WJP) (ข้อมูล พ.ศ. 2568) พบว่า มีค่าคะแนนเฉลี่ยใน 3 ปัจจัยดังกล่าวอยู่ที่ 0.46 คะแนน และเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2567) ที่มีค่า 0.45 คะแนน สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 2.22 อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 (ไม่น้อยกว่า 0.50 คะแนน) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 92.00 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (ไม่น้อยกว่า 0.60 คะแนน) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 76.67 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้ **สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง)**

คะแนนดัชนีนิติธรรม 3 ปีจ้ย พ.ศ. 2566 - 2568

ที่มาของข้อมูล : The World Justice Project (WJP)

ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะ

ความท้าทายในการทำให้ การอำนวยความยุติธรรมเป็นไปโดยความเสมอภาค โปร่งใส เป็นธรรม ทัวถึง และปราศจากการเลือกปฏิบัติ มีประเด็นสำคัญ อาทิ แนวทางการตีความการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐ ที่ยังไม่ชัดเจนและเอื้อต่อการใช้ดุลพินิจในลักษณะที่อาจนำไปสู่การบังคับใช้กฎหมายโดยมิชอบหรือละเมิด กระบวนการอันควร การบังคับคดีตามคำพิพากษาในคดีแพ่งและกระบวนการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา ที่ยังมีข้อจำกัดด้านประสิทธิภาพ รวมถึง **ความไม่เชื่อมั่นของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรม** ซึ่งเป็นผลมาจาก ความล่าช้าในกระบวนการยุติธรรม โดยมีขั้นตอนทางเอกสาร การดำเนินงานที่ซับซ้อน และการมีช่องทางติดตาม การดำเนินคดีที่ยังไม่ครอบคลุมเพียงพอ ประกอบกับการถูกเลือกปฏิบัติโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเฉพาะ เมื่อกลุ่มเปราะบาง กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ หรือกลุ่มชาติพันธุ์ ตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา นอกจากนี้ **ระบบราชทัณฑ์ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการฟื้นฟูและปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมของผู้กระทำผิด** ให้กลับสู่สังคมได้อย่างยั่งยืน

โดยมีข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ดังนี้ การยกระดับมาตรฐานแนวทางการ ตีความและการบังคับใช้กฎหมายให้มีความชัดเจนและเป็นเอกภาพ เสริมสร้างกลไกกำกับดูแลการใช้ดุลพินิจ ให้โปร่งใสและตรวจสอบได้ การเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการสืบสวนสอบสวน การบังคับคดี และระบบ บริหารจัดการคดีให้มีความรวดเร็ว โดยมุ่งเน้นการลดขั้นตอนที่ซ้ำซ้อน และพัฒนาช่องทางดิจิทัล เพื่อให้ประชาชนติดตามความคืบหน้าของคดีได้อย่างทัวถึง นอกจากนี้ ควรส่งเสริมมาตรการป้องกัน การเลือกปฏิบัติในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม พร้อมทั้งพัฒนาระบบฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้มีมาตรฐาน และมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อสนับสนุนให้กลับคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืน

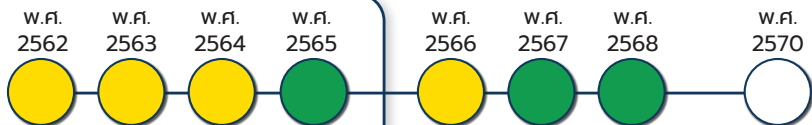
220101

แผนแม่บทย่อย : การพัฒนากฎหมาย

เป้าหมาย แผนแม่บทย่อย

กฎหมายไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาภาครัฐ
และภาคเอกชนอยู่ภายใต้กรอบกฎหมาย
ที่มุ่งให้ประชาชนในวงกว้างได้รับประโยชน์
จากการพัฒนาประเทศโดยทั่วถึง

Y1 220101

ค่าเป้าหมาย

- 1) สัดส่วนของกฎหมายที่ได้รับการทบทวนแก้ไข ปรับปรุงและ/หรือยกเลิกให้มีเนื้อหาที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ร้อยละ 50 ของกฎหมายทั้งหมด
- (2) ร้อยละ/จำนวนคดี/เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการไม่รับความเป็นธรรม

ค่าเป้าหมาย

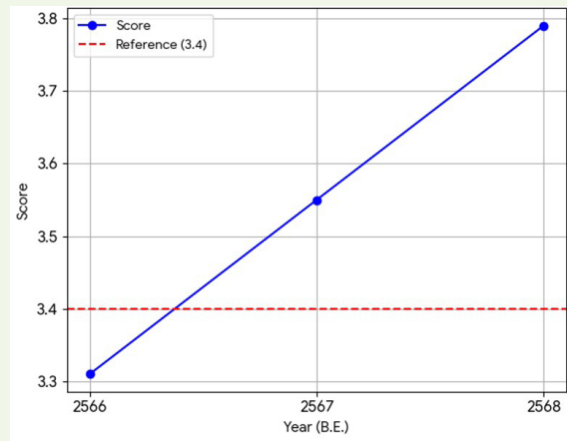
ค่าเฉลี่ยในทุกมิติ
ของระดับความเชื่อมั่นของประชาชน
ที่มีต่อกระบวนการยุติธรรม
ไม่น้อยกว่า 3.40 คะแนน ภายในปี 2570

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	ค่าเฉลี่ยในทุกมิติของระดับความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อกระบวนการยุติธรรม (คะแนน)				
220101	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของการรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567			
	(ข้อมูล พ.ศ. 2565) 3.31 คะแนน	(ข้อมูล พ.ศ. 2566) 3.55 คะแนน	(ข้อมูล พ.ศ. 2567) 3.79 คะแนน	ไม่น้อยกว่า 3.40 คะแนน	ไม่น้อยกว่า 3.40 คะแนน
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	ดีขึ้น ร้อยละ 4.75 	ดีขึ้น ร้อยละ 7.25 	ดีขึ้น ร้อยละ 6.76 		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2568 เทียบกับ ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)				สูงกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 111.47 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 111.47 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับบรรลุเป้าหมาย ตามที่กำหนดไว้

กฎหมายไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา
ภาครัฐและภาคเอกชนอยู่ภายใต้กรอบกฎหมาย
ที่มุ่งให้ประชาชนในวงกว้างได้รับประโยชน์
จากการพัฒนาประเทศโดยทั่วถึง พิจารณาจาก
ค่าเฉลี่ยในทุกมิติของระดับความเชื่อมั่นของ
ประชาชนที่มีต่อกระบวนการยุติธรรม จัดทำโดย
สำนักงานกิจการยุติธรรม (ข้อมูล พ.ศ. 2567)
พบว่า อยู่ที่ 3.79 คะแนน และเมื่อเทียบกับ
ปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2566)
ที่มีค่า 3.55 คะแนน สะท้อนให้เห็นสถานการณ์
การพัฒนาดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 6.76 นอกจากนี้
เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 และ
พ.ศ. 2570 ซึ่งมีค่าเป้าหมายเดียวกัน (ไม่น้อยกว่า 3.40 คะแนน) ซึ่งพบว่า มีสถานการณ์คิดเป็น
ร้อยละ 111.47 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมาย ส่งผลให้**สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ
บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ (สีเขียว)**

ที่มาของข้อมูล : สำนักงานกิจการยุติธรรม

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2568 โดยภาพรวม
หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมุ่งให้ความสำคัญการปฏิรูปกฎหมายและระเบียบปฏิบัติเดิมให้มีความ
ทันสมัยเพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ควบคู่ไปกับการวางรากฐานระบบงานยุติธรรมใหม่
ผ่านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปรับปรุงฐานข้อมูลและการทำงานให้รวดเร็วแม่นยำ รวมถึงการเร่งพัฒนา
ศักยภาพของเจ้าหน้าที่รัฐและสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายใหม่
เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มครองสิทธิของประชาชนได้อย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม เป้าหมายนี้
ไม่มีโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (โครงการสำคัญ) ประจำปีงบประมาณ
พ.ศ. 2568

นอกจากนี้ จากการติดตามข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในรายงานสรุปผลการดำเนินการ
ตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2567 หน่วยงานให้ความสำคัญกับการ**ปรับปรุงเนื้อหากฎหมายและกระบวนการ**
โดยพบหลายโครงการที่มุ่งเน้นการยกเลิกหรือแก้ไขกฎหมายที่เป็นอุปสรรค และการเตรียมความพร้อม
ของบุคลากรผ่านการอบรมและสร้างความเข้าใจแก่ประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการ
ตามข้อเสนอแนะ อย่างไรก็ตาม ยังพบ**ช่องว่างการพัฒนาในมิติการเชื่อมโยงระบบและนวัตกรรม**
การบริการ โดยโครงการที่มีอยู่ในปัจจุบันอาจยังไม่ครอบคลุมการบูรณาการฐานข้อมูลกฎหมาย
ข้ามหน่วยงานอย่างเป็นรูปธรรม การพัฒนาช่องทางดิจิทัลใหม่ ๆ ในการรับฟังความคิดเห็นหรือให้บริการ
ประชาชน และกลไกการรายงานผลการดำเนินงานต่อสาธารณะที่ชัดเจนเพื่อสร้างความโปร่งใส

220101

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย

ความท้าทายในการทำให้กฎหมายไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาภาครัฐและภาคเอกชนอยู่ภายใต้กรอบกฎหมายที่มุ่งให้ประชาชนในวงกว้างได้รับประโยชน์จากการพัฒนาประเทศโดยทั่วถึงและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีประเด็นที่สำคัญ อาทิ การกระจายของข้อมูลกฎหมาย คำพิพากษา ขั้นตอนการอนุญาต และรายงานผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายที่ยังอยู่ในรูปแบบแยกส่วน ทำให้การวิเคราะห์และการวางนโยบายบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ขาดข้อมูลที่ครบถ้วน โดยความไม่เชื่อมโยงระหว่างกระบวนการและข้อมูล อาจนำไปสู่ความซ้ำซ้อนของภารกิจระหว่างหน่วยงานรัฐ อีกทั้ง **ความล่าช้าในการปฏิรูปกฎระเบียบด้านเศรษฐกิจ**ที่มีความซับซ้อนเพียงบางส่วน โดยเฉพาะกระบวนการทบทวนกฎหมายและกฎระเบียบของโครงการที่เกี่ยวข้องกับ SMEs ยังไม่สามารถขับเคลื่อนได้เต็มศักยภาพ ส่งผลโดยตรงกับต้นทุนการประกอบธุรกิจของภาคเอกชนทั้งในด้านต้นทุนการปฏิบัติตามกฎหมายและเวลาในการดำเนินการ รวมถึง**กรอบกฎหมายที่อาจไม่สอดคล้องกับมาตรฐานและข้อกำหนดระหว่างประเทศ** อาทิ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) การต่อต้านการทุจริตและความรับผิดชอบของนิติบุคคลของประเทศไทย ซึ่งอาจส่งผลโดยตรงต่อความสามารถในการแข่งขันและความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่างชาติ นอกจากนี้ **การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่อาจขาดกระบวนการคัดกรองที่เป็นระบบ** และยังคงอาศัยดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่สูง ทำให้กลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มเปราะบางไม่สามารถเข้าถึงความช่วยเหลือของรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

ถึงแม้เป้าหมายในการทำให้กฎหมายไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาภาครัฐและภาคเอกชนอยู่ภายใต้กรอบกฎหมาย ที่มุ่งให้ประชาชนในวงกว้างได้รับประโยชน์จากการพัฒนาประเทศโดยทั่วถึง จะบรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนดแล้ว ดังนั้น เพื่อให้ยังคงสามารถบรรลุเป้าหมายใน พ.ศ. 2570 ได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรต้องให้ความสำคัญในการดำเนินการ**เร่งรัดการพัฒนาระบบฐานข้อมูลกฎหมายกลางที่เชื่อมโยงกันอย่างไร้รอยต่อระหว่างหน่วยงาน** เพื่อลดความซ้ำซ้อนของภารกิจ และทำให้การสืบค้นข้อมูล คำพิพากษา และการรายงานผลสัมฤทธิ์ทางกฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด การปรับปรุงและยกเลิกกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบธุรกิจในเชิงรุก โดยเฉพาะการทบทวนกฎระเบียบที่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนของ SMEs เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้สูงขึ้น รวมถึง**ควรเร่งร่างกฎหมายให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและบริบทโลกใหม่** อาทิ ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่นักลงทุนต่างชาติ ควบคู่ไปกับการ**สร้างความเสมอภาคทางกฎหมายและลดความเหลื่อมล้ำ** โดยจำเป็นต้องวางระบบมาตรฐานการคัดกรองการช่วยเหลือทางกฎหมายที่ชัดเจนและลดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ เพื่อให้กลุ่มเปราะบางสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม พร้อมทั้งพัฒนาช่องทางดิจิทัลในการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการดำเนินงาน เพื่อสร้างความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

แผนแม่บทย่อย : การพัฒนากฎหมาย

เป้าหมาย แผนแม่บทย่อย

การปฏิบัติตามและการบังคับใช้กฎหมาย
มีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ทัวทั้ง
ไม่เลือกปฏิบัติ และเป็นธรรม

Y1

220102

พ.ศ.
2562

พ.ศ.
2563

พ.ศ.
2564

พ.ศ.
2565

ค่าเป้าหมาย

- (1) สัดส่วนการนำเทคโนโลยีและระบบฐานข้อมูลกลางของประเทศมาใช้ในการบังคับใช้กฎหมาย ร้อยละ 50
- (2) ระยะเวลาที่ลดลงในกระบวนการบังคับใช้กฎหมายทุกหน่วยงานของรัฐบังคับใช้กฎหมายได้รวดเร็วขึ้น ร้อยละ 50
- (3) ระดับความเชื่อมั่นของประชาชนในการบังคับใช้กฎหมายร้อยละ 75

พ.ศ.
2566

พ.ศ.
2567

พ.ศ.
2568

พ.ศ.
2570

ค่าเป้าหมาย

คะแนนของดัชนี
นิติธรรมปัจจัยที่ 6
การบังคับใช้กฎหมาย ในปีวิจัยย่อย
การบังคับใช้กฎระเบียบ
อย่างมีประสิทธิภาพ
ไม่น้อยกว่า 0.65 คะแนน
ภายในปี 2570

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	คะแนนของดัชนีนิติธรรมปัจจัยที่ 6 การบังคับใช้กฎหมาย ในปีวิจัยย่อยการบังคับใช้กฎระเบียบอย่างมีประสิทธิภาพ (คะแนน)				
220102	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของการรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567			
	(ข้อมูล พ.ศ. 2566) 0.50 คะแนน	(ข้อมูล พ.ศ. 2567) 0.51 คะแนน	(ข้อมูล พ.ศ. 2568) 0.52 คะแนน	ไม่น้อยกว่า 0.56 คะแนน	ไม่น้อยกว่า 0.65 คะแนน
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	แยลง ร้อยละ 5.66 ☹️	ดีขึ้น ร้อยละ 2.00 😊	ดีขึ้น ร้อยละ 1.96 😊		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2568 เทียบกับ ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)				ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 92.86 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 80.00 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับใกล้เคียง ในการบรรลุเป้าหมาย

220102

การปฏิบัติตามและการบังคับใช้กฎหมายมีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ทัวถึง ไม่เลือกปฏิบัติ พิจารณาจากคะแนนของดัชนีนิติธรรมปัจจัยที่ 6 การบังคับใช้กฎหมายในปัจจุบันการบังคับใช้กฎระเบียบอย่างมีประสิทธิภาพจัดทำโดย The World Justice Project (WJP) (ข้อมูล พ.ศ. 2568) พบว่าประเทศไทยได้คะแนนปัจจัยที่ 6 การบังคับใช้กฎหมาย ในปัจจัยย่อยการบังคับใช้กฎระเบียบอย่างมีประสิทธิภาพอยู่ที่ 0.52 คะแนน และเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2567) ที่มีค่า 0.51 คะแนน สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 1.96 อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 (ไม่น้อยกว่า 0.56 คะแนน) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 92.86 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมายและเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (ไม่น้อยกว่า 0.65 คะแนน) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 80.00 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้ **สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง)**

6.1 | GOVERNMENT REGULATIONS ARE EFFECTIVELY ENFORCED

ที่มาของข้อมูล : The World Justice Project (WJP)

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2568 โดยภาพรวมหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมุ่งให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายและการยกระดับการสืบสวนคดีพิเศษให้ได้มาตรฐานสากล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการคดี การพัฒนาประสิทธิภาพการสืบสวนสอบสวนสมัยใหม่ด้วยระบบจำลองสถานการณ์เสมือนจริง และการให้บริการแก่ประชาชน อย่างไรก็ตาม เป้าหมายนี้ไม่มีโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (โครงการสำคัญ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

นอกจากนี้ จากการติดตามข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2567 หน่วยงานให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างจริยธรรมและวัฒนธรรมองค์กร พร้อมทั้งยกระดับสมรรถนะบุคลากรในการสืบสวนคดีพิเศษเพื่อให้มีการบังคับใช้กฎหมายที่เป็นไปตามมาตรฐานสากล อาทิ การตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับคดีอาชญากรรม การดำเนินคดีอาญาฟอกเงินที่เชื่อมโยงกับการพนันออนไลน์ การนำเทคโนโลยีดิจิทัลและ AI มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบบริหารคดีพิเศษ ระบบค้นหาข้อมูลบุคคลและการวิเคราะห์ข้อมูลธุรกรรมทางการเงิน เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรมพิเศษและคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ รวมถึง การพัฒนาระบบบริการประชาชน อาทิ ระบบตอบกลับอัตโนมัติและสายด่วน ในการอำนวยความสะดวกและให้บริการประชาชนได้อย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการตามข้อเสนอแนะ อย่างไรก็ตาม ยังพบช่องว่างการพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านกฎหมาย รวมถึง การเผยแพร่และจัดทำคำอธิบายกฎหมายที่อาจยังมีการใช้ภาษาเชิงวิชาการ ซึ่งส่งผลต่อความง่ายในการเข้าถึงข้อมูลทางกฎหมายของประชาชน

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย

ความท้าทายในการทำให้การปฏิบัติตามและการบังคับใช้กฎหมายมีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ทั้งถึงไม่เลือกปฏิบัติ มีประเด็นที่สำคัญ อาทิ **ความไม่เท่าเทียมในการบังคับใช้กฎหมายระหว่างธุรกิจขนาดใหญ่และธุรกิจรายย่อย** ซึ่งธุรกิจขนาดใหญ่มีศักยภาพในการจ้างที่ปรึกษากฎหมายเพื่อหลีกเลี่ยงบทลงโทษ ในขณะที่ธุรกิจรายย่อยอาจไม่สามารถทำได้อย่างเท่าเทียมกัน **การตีความกฎหมายที่คลุมเครือ** โดยยังอาศัยการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ซึ่งอาจทำให้เกิดความไม่แน่นอนและความแตกต่างในการบังคับใช้กฎหมาย **การเลือกปฏิบัติหรือการแทรกแซงของผู้มีอิทธิพล** ที่อาจทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่เป็นไปตามหลักนิติธรรม **ความรู้และความเข้าใจในกฎหมายและกระบวนการ** ที่สอดคล้องกฎหมายยังไม่เป็นที่รับรู้และยึดถือปฏิบัติร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนซึ่งยังพบการร้องเรียนว่ามีการใช้อำนาจโดยมิชอบหรือละเมิดขั้นตอนอันควร

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

ในการจะทำให้การปฏิบัติตามและการบังคับใช้กฎหมายมีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ทั้งถึง ไม่เลือกปฏิบัติ บรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรต้องให้ความสำคัญในการดำเนินการ**เสริมสร้างมาตรฐานในการบังคับใช้กฎหมายระหว่างธุรกิจขนาดใหญ่และธุรกิจรายย่อย** โดยการจัดทำแนวทางปฏิบัติที่เข้าใจง่ายและสนับสนุนธุรกิจรายย่อยให้สามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้โดยไม่แบกรับภาระเกินศักยภาพ เพื่อสร้างความเท่าเทียมในการแข่งขันทางธุรกิจ **การพัฒนาแนวทางการบังคับใช้กฎหมายที่ยึดหลักการประเมินความเสี่ยง (Risk-based approach)** โดยมุ่งบังคับใช้กฎหมายและการตรวจสอบตามธุรกิจหรือรูปแบบกิจกรรมที่มีระดับความเสี่ยงสูง เพื่อให้สามารถจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพและบังคับใช้กฎหมายให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด **ปรับปรุงความชัดเจนของกฎหมายและสร้างมาตรฐานการตีความ** เพื่อลดความไม่แน่นอนและความแตกต่างในการบังคับใช้กฎหมาย ทำให้ทุกฝ่ายสามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้องและสม่ำเสมอ **การสร้างระบบตรวจสอบที่โปร่งใสเพื่อป้องกันการเลือกปฏิบัติและการแทรกแซงของผู้มีอิทธิพล** โดยใช้กลไกติดตามและรายงานผลที่เปิดเผยต่อสาธารณะ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความเป็นธรรมในกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย **การเผยแพร่องค์ความรู้ทางกฎหมาย** ผ่านช่องทางที่หลากหลาย พร้อมทั้งมีการจัดประเภทของกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกันให้อยู่ในหมวดหมู่เดียวกันเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในกฎหมาย และสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวก ซึ่งจะช่วยให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจอย่างแท้จริง

220103

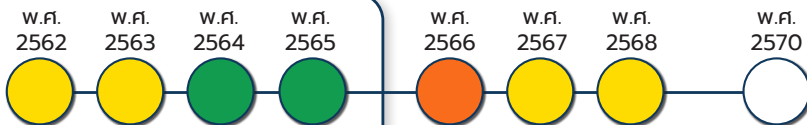
แผนแม่บทย่อย การพัฒนากฎหมาย

เป้าหมาย แผนแม่บทย่อย

ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนากฎหมาย

Y1

220103

ค่าเป้าหมาย
จำนวน/ระดับของมาตรการ/กลไก
ที่ประชาชนร่วมกันในการทบทวน
ความจำเป็น เหมาะสม และผลสัมฤทธิ์
ของกฎหมาย ร้อยละ 50

ค่าเป้าหมาย
คะแนนของดัชนี
นิติธรรมปัจจัยที่ 3 รัฐบาล
โปร่งใส ในปีวิจัยย่อย
การมีส่วนร่วมของประชาชน
ไม่น้อยกว่า 0.65 คะแนน
ภายในปี 2570

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	คะแนนของดัชนีนิติธรรมปัจจัยที่ 3 รัฐบาลโปร่งใส ในปีวิจัยย่อยการมีส่วนร่วมของประชาชน (คะแนน)				
220103	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของการรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567			
	(ข้อมูล พ.ศ. 2566) 0.49 คะแนน	(ข้อมูล พ.ศ. 2567) 0.50 คะแนน	(ข้อมูล พ.ศ. 2568) 0.50 คะแนน	ไม่น้อยกว่า 0.55 คะแนน	ไม่น้อยกว่า 0.65 คะแนน
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	คงเดิม 😊	ดีขึ้น ร้อยละ 2.04 😊	คงเดิม 😊		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2568 เทียบกับ ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)				ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 90.91 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 76.92 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับใกล้เคียง ในการบรรลุเป้าหมาย

ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนากฎหมาย พิจารณาจากคะแนนของดัชนีนิติธรรมปัจจัยที่ 3 รัฐบาลโปร่งใส ในปัจจัยย่อยการมีส่วนร่วมของประชาชน จัดทำโดย The World Justice Project (WJP) (ข้อมูล พ.ศ. 2568) พบว่า ประเทศไทยได้คะแนนปัจจัยที่ 3 รัฐบาลโปร่งใส ในปัจจัยย่อยการมีส่วนร่วมของประชาชน 0.50 คะแนน และเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2567) ที่มีค่า 0.50 คะแนน สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาคงเดิม นอกจากนี้ เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 (ไม่น้อยกว่า 0.55 คะแนน) พบว่ามีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 90.91 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (ไม่น้อยกว่า 0.65 คะแนน) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 76.92 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้**สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง)**

3.3 | CIVIC PARTICIPATION

ที่มาของข้อมูล : The World Justice Project (WJP)

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2568 โดยภาพรวมหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมุ่งให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความรู้และความตระหนักรู้ด้านสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง การจัดทำสื่อเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายผ่านช่องทางดิจิทัล การยกระดับความสามารถของบุคลากรที่เกี่ยวข้องและเจ้าหน้าที่รัฐให้มีความเข้าใจในกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้ ยังมีการสร้างภาคีความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และต่างประเทศ ในด้านวิชาการทางกฎหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานและการอำนวยความสะดวกยุติธรรม อย่างไรก็ตาม เป้าหมายนี้ไม่มีโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (โครงการสำคัญ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

นอกจากนี้ จากการติดตามข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2567 หน่วยงานให้ความสำคัญกับการบูรณาการข้อมูลทางกฎหมายระหว่างหน่วยงานของรัฐ เพื่อสร้างภาคีเครือข่ายทางกฎหมาย พร้อมทั้งนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน การสร้างความตระหนักรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้ประชาชนรับรู้สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญและเข้าถึงกระบวนการทางกฎหมายได้สะดวกและรวดเร็วมากขึ้น โดยได้มีการดำเนินการปรับปรุงข้อมูลทางกฎหมายให้เป็นดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบซึ่งจะนำไปสู่การใช้ข้อมูลสำหรับกรวิเคราะห์ วางแผน และพัฒนากระบวนการดำเนินงาน รวมถึง การบริการประชาชนให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และสอดคล้องตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการตามข้อเสนอแนะ

220103

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

ความท้าทายในการทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนากฎหมาย มีประเด็นที่สำคัญ อาทิ การเข้าถึงข้อมูลและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มเปราะบาง โดยเฉพาะผู้สูงอายุหรือผู้พิการทางการมองเห็นและการได้ยิน โดยขาดทรัพยากรและทักษะดิจิทัลที่ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลทางกฎหมายได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการขยายฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน อีกทั้ง แม้จะมีระบบกลางทางกฎหมาย (Central Law Portal) เพื่อรับฟังความคิดเห็น แต่ด้วยกรอบระยะเวลาในกระบวนการดังกล่าวที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่า 15 วัน อาจส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติที่ไมครอบคลุมเพียงพอ ประกอบกับการขาดองค์ความรู้ที่จำเป็นในการแสดงความคิดเห็นทางกฎหมาย เนื่องจากความซับซ้อนของเนื้อหาในกฎหมายอาจส่งผลให้ประชาชนทั่วไปไม่สามารถตีความสาระสำคัญได้ชัดเจนเมื่อต้องการมีส่วนร่วมในกระบวนการ รวมทั้งความไม่เชื่อมั่นในกระบวนการรับฟังความคิดเห็นที่อาจเป็นผลมาจากการไม่มีการกำหนดหรือระบุแนวทางการนำความคิดเห็นของประชาชนไปใช้ประโยชน์อย่างชัดเจน ทำให้ประชาชนอาจขาดแรงจูงใจซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวโน้มในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการเสนอความคิดเห็นทางกฎหมายในอนาคตของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

ในการจะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนากฎหมาย บรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรต้องให้ความสำคัญในการดำเนินการพัฒนาชุดเครื่องมือสื่อสารและรูปแบบการเผยแพร่ข้อมูลทางกฎหมายที่เข้าถึงง่ายและเป็นมิตรต่อกลุ่มเปราะบาง ทบทวนกรอบระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย (Regulatory Impact Assessment: RIA) โดยยึดหลักความได้สัดส่วนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การประชาสัมพันธ์เชิงรุก ผ่านการจัดทำสรุปสาระสำคัญของร่างกฎหมายในลักษณะที่เข้าใจง่ายกับประชาชนทุกกลุ่มผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล และการสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นจากรายงานที่เข้าใจง่าย เพื่อสร้างแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง รวมถึง การยกระดับศักยภาพระบบกลางทางกฎหมายสู่แพลตฟอร์มการสนทนาเชิงนโยบาย โดยพัฒนาให้เป็นเครื่องมือสำหรับการสร้างการสนทนาเชิงนโยบายที่สร้างสรรค์ที่ไม่เป็นเพียงช่องทางการรับฟังทางเดียว แต่เป็นช่องทางในการแจ้งผลการรับฟังความคิดเห็นที่เป็นลักษณะความสัมพันธ์แบบสองทางที่มีการระบุอย่างชัดเจนว่าข้อเสนอแนะใดถูกนำไปปรับปรุงร่างกฎหมายและด้วยเหตุผลใด ซึ่งจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความรู้สึกร่วมในการพัฒนากฎหมาย และเป็นรากฐานของการสร้างกระบวนการรับฟังความคิดเห็นที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ ทำให้การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่มีคุณภาพและมีความหมายอย่างแท้จริง

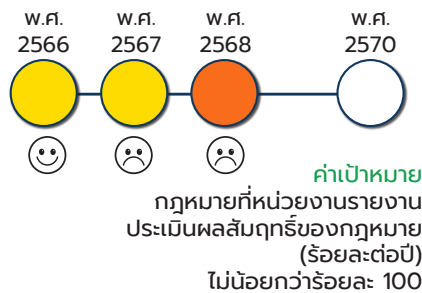

แผนแม่บทย่อย : การพัฒนากฎหมาย

เป้าหมาย แผนแม่บทย่อย

การมีกฎหมายที่ดีและเท่าที่จำเป็น

หมายเหตุ: เป็นเป้าหมายแผนแม่บทย่อยให้ตามแผนแม่บทฯ (พ.ศ. 2566 – 2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)

หมายเหตุ: *เป้าหมาย 220104 สถานการณ์ พ.ศ. 2566 - 2567 พิจารณาจากกฎหมายที่หน่วยงานรายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ทั้งนี้ ด้วยตัวชี้วัดดังกล่าว มีการปรับปรุงข้อมูลย้อนหลังส่งผลให้สถานการณ์ที่แสดงไว้ในปีนั้น ๆ อาจมีค่าเปลี่ยนแปลงไปจากที่ปรากฏในรายงานสรุปผลการดำเนินการดำเนินการตาม ยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2567

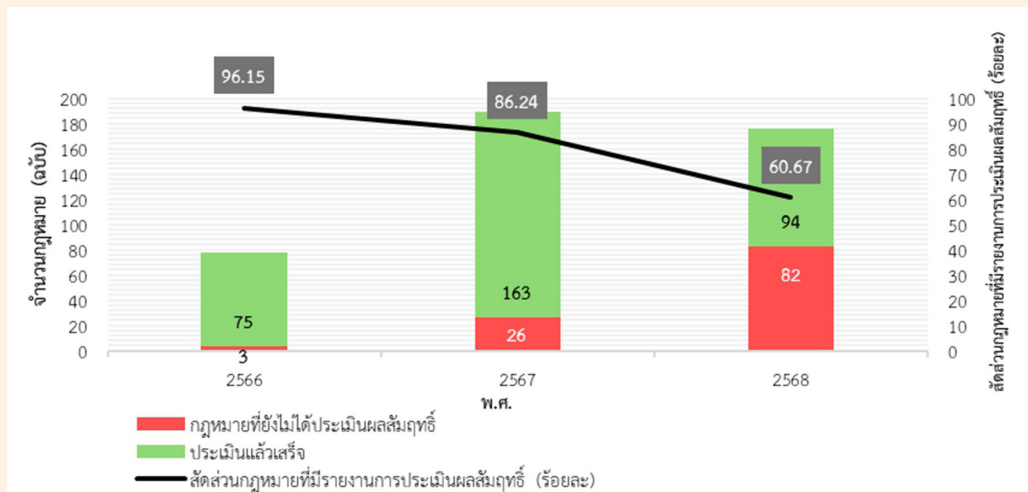
สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	กฎหมายที่หน่วยงานรายงานประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย (ร้อยละต่อปี)				
220104	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของการรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567			
	(ข้อมูล พ.ศ. 2566) สัดส่วนร้อยละ 96.15 กฎหมายที่รายงาน การประเมินผลสัมฤทธิ์ฯ จำนวนจำนวน 75 ฉบับ จากทั้งหมด 78 ฉบับ (revised)**	(ข้อมูล พ.ศ. 2567) สัดส่วนร้อยละ 86.24 กฎหมายที่รายงาน การประเมินผลสัมฤทธิ์ฯ จำนวน 163 ฉบับ จากทั้งหมด 189 ฉบับ (revised)**	(ข้อมูล พ.ศ. 2568) สัดส่วนร้อยละ 60.67 กฎหมายที่รายงาน การประเมินผลสัมฤทธิ์ฯ จำนวน 94 ฉบับ จากทั้งหมด 178 ฉบับ	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 100	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 100 ต่อปี
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	ดีขึ้น ร้อยละ 86.95 😊	แย่ลง ร้อยละ 10.31 😞	แย่ลง ร้อยละ 29.65 😞		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2568 เทียบกับ ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)				ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 60.67 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 60.67 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับเสี่ยง ในการบรรลุเป้าหมาย

220104

การมีกฎหมายที่ดีและเท่าที่จำเป็น พิจารณาจากกฎหมายที่หน่วยงานรายงานประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (ข้อมูล พ.ศ. 2568) พบว่า มีกฎหมายที่ต้องประเมินผลสัมฤทธิ์ใน พ.ศ. 2568 จำนวนทั้งหมด 178 ฉบับ ซึ่งหน่วยงานได้ประเมินผลสัมฤทธิ์แล้วเสร็จ จำนวน 94 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 60.67 และเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2567) ที่มีสัดส่วนร้อยละ 86.24 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาแย่ง คิดเป็นร้อยละ 29.65 ในขณะเดียวกันเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 และ พ.ศ. 2570 ซึ่งมีค่าเป้าหมายเดียวกัน (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 100 ต่อปี) ซึ่งพบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 60.67 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมาย ส่งผลให้สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย (สีส้ม)

ที่มาของข้อมูล : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2568 โดยภาพรวมหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมุ่งให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนกระบวนการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายเพื่อปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัยหรือมีเนื้อหาที่ไม่จำเป็น หรือเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาโดยได้ดำเนินการพัฒนากรอบในการดำเนินงานและกระบวนการติดตามผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ของหน่วยงานผู้รับผิดชอบ อย่างไรก็ตาม เป้าหมายนี้ไม่มีโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (โครงการสำคัญ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

นอกจากนี้ จากการติดตามข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2567 หน่วยงานให้ความสำคัญกับการดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 เช่น พระราชบัญญัติควบคุมโรคจากการประกอบอาชีพและโรคจากสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 เป็นต้น รวมทั้งมีการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านคดีความ ทำให้กระบวนการติดตามผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

และเป็นระบบมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการตามข้อเสนอแนะ อย่างไรก็ตาม ยังพบช่องว่างในการพัฒนาระบบการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย (Regulatory Impact Analysis: RIA) ก่อนการตรากฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ (Ex- post Evaluation) หลังจากประกาศใช้กฎหมาย ซึ่งควรต้องมีการจัดทำแผนที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Mapping) และการจำแนกระดับของผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ผ่านการกำหนดแนวทางการวิเคราะห์ที่ตั้งอยู่บนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจเชิงนโยบายที่ถูกต้องและครอบคลุมในทุกมิติ

ประเด็นท้าทายที่ส่งต่อการบรรลุเป้าหมาย

ความท้าทายในการทำให้การมีกฎหมายที่ดีและเท่าที่จำเป็นมีประเด็นที่สำคัญ อาทิ **ความไม่ชัดเจนของเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางกฎหมาย** ที่ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของหน่วยงานในการกำหนดแนวทางปฏิบัติ ทำให้ขาดการวัดผลที่เป็นรูปธรรมว่าผลกระทบระดับใดถือเป็นภาระที่เกินสมควรแก่เหตุจนนำไปสู่การแก้ไขหรือยกเลิกกฎหมาย ตลอดจน**ข้อจำกัดด้านกรอบระยะเวลา**ที่ส่งต่อการวิเคราะห์ผลกระทบและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางกฎหมายให้มีความละเอียดรอบด้านครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งอาจส่งผลให้ข้อมูลที่ใช้ประกอบการตัดสินใจขาดความถูกต้องแม่นยำ โดยเฉพาะกฎหมายที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง รวมถึง**การมีองค์ความรู้เชิงสหวิทยาการที่ไม่เพียงพอ** เพื่อสนับสนุนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์ให้ครอบคลุมมิติต่าง ๆ ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

ในการจะทำให้การมีกฎหมายที่ดีและเท่าที่จำเป็นบรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรต้องให้ความสำคัญในการดำเนินการกำหนด**เกณฑ์มาตรฐานกลางและตัวชี้วัดที่เป็นรูปธรรม**ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางกฎหมาย เพื่อลดการใช้ดุลพินิจและสร้างความชัดเจนในนิยามของภาระที่เกินสมควรแก่เหตุให้ยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมาย พร้อมทั้ง**พิจารณาประยุกต์ใช้หลักความได้สัดส่วน (Proportionality-based approach)** ในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบและประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย เพื่อกำหนดกรอบระยะเวลาและจัดสรรทรัพยากรให้สอดคล้องกับระดับความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมาย โดยยังสามารถรักษามาตรฐานด้านธรรมาภิบาลและก่อให้เกิดการคุ้มครองทางสังคมอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ จำเป็นต้องมุ่งเน้น**การบูรณาการองค์ความรู้เชิงสหวิทยาการ**เข้าสู่กระบวนการทำงาน เพื่อให้การวิเคราะห์ผลกระทบและการกำหนดผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตลอดจน**การตัดสินใจทางกฎหมายที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์** ครอบคลุมทุกมิติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง ซึ่งจะช่วยให้กฎหมายได้รับการพัฒนาอย่างสอดคล้องกับบริบทการพัฒนาประเทศ มีเพียงเท่าที่จำเป็นและไม่เป็นอุปสรรคต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหรือสร้างภาระแก่ประชาชนเกินสมควร

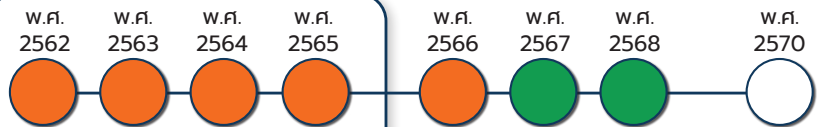
220201

แผนแม่บทย่อย : การพัฒนากระบวนการยุติธรรม

เป้าหมาย แผนแม่บทย่อย

การอำนวยความสะดวกมีความโปร่งใส สะดวก รวดเร็ว
เสมอภาค ทัวถึง เป็นธรรม และปราศจากการเลือกปฏิบัติ

Y1 220201

ค่าเป้าหมาย

(1) อัตราส่วนที่เพิ่มขึ้นของ
จำนวนขั้นตอนในการอำนวยความสะดวก
ที่ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล
เพื่อความโปร่งใส ความสะดวก
และรวดเร็ว ร้อยละ 75
(จำนวนขั้นตอนที่สำคัญ)
(2) ประภคและระดับของมาตรการ
ที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อความเสมอภาค
ในกระบวนการยุติธรรม ร้อยละ 100
(มาตรการเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่ เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ
ผู้พิการ หรือผู้ด้อยโอกาส
ในกระบวนการยุติธรรม

ค่าเป้าหมาย

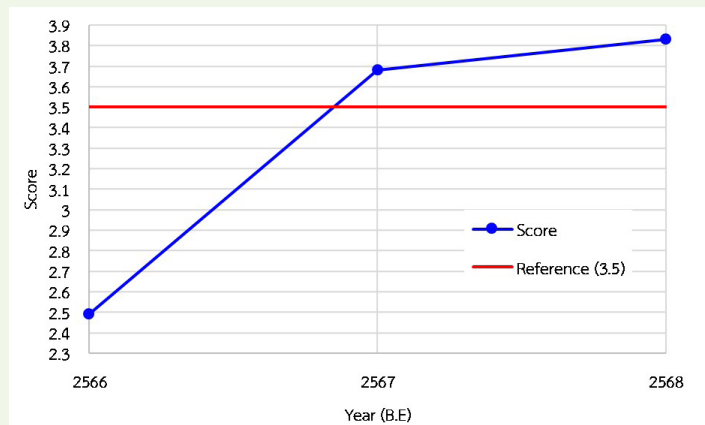
ค่าเฉลี่ยในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม
ของประชาชนได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม
ไม่น้อยกว่า 3.50 คะแนน ภายในปี 2570

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	ค่าเฉลี่ยในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม (คะแนน)				
220201	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของการรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567			
	(ข้อมูล พ.ศ. 2565) 2.49 คะแนน	(ข้อมูล พ.ศ. 2566) 3.68 คะแนน	(ข้อมูล พ.ศ. 2567) 3.83 คะแนน	ไม่น้อยกว่า 3.50 คะแนน	ไม่น้อยกว่า 3.50 คะแนน
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	แย่งลง ร้อยละ 24.77 ☹️	ดีขึ้น ร้อยละ 47.79 😊	ดีขึ้น ร้อยละ 4.08 😊		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2568 เทียบกับ ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)				สูงกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 109.43 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 109.43 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับบรรลุเป้าหมาย ตามที่กำหนดไว้

การอำนวยความสะดวกมีความโปร่งใส สะดวก รวดเร็ว เสมอภาค ทั้งถึง เป็นธรรม และปราศจากการเลือกปฏิบัติ พิจารณาจากค่าเฉลี่ยในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนได้อย่างทั่วถึง และเท่าเทียม จัดทำโดยสำนักงานกิจการยุติธรรม (ข้อมูล พ.ศ. 2567) มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 3.83 คะแนน และเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) ที่มีค่า 3.68 คะแนน สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 4.08 นอกจากนี้ เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 และ พ.ศ. 2570 ซึ่งมีค่าเป้าหมายเดียวกัน (ไม่น้อยกว่า 3.50 คะแนน) ซึ่งพบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 109.43 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมาย ส่งผลให้สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ (สีเขียว)

ที่มาของข้อมูล : สำนักงานกิจการยุติธรรม

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2568 โดยภาพรวมหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมุ่งให้ความสำคัญการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในทุกระดับของกระบวนการยุติธรรม ตั้งแต่ผู้ปฏิบัติงานไปจนถึงระดับบริหารให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานยุติธรรม โดยการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ แพลตฟอร์มดิจิทัล และฐานข้อมูลขนาดใหญ่ รวมถึง การเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม การส่งเสริมความยุติธรรมสำหรับบุคคลที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียนและบุคคลไร้สัญชาติให้สามารถเข้าถึงความยุติธรรมได้อย่างเท่าเทียม การพัฒนาศักยภาพของผู้ต้องขังให้สามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างยั่งยืนและไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ การส่งเสริมการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางเลือก เพื่อลดภาระคดีในชั้นศาลและก่อให้เกิดความสมานฉันท์ในสังคม การพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยการนำมาตรการทางเลือกมาใช้แทนการจำคุก รวมทั้ง การเสริมสร้างและจัดการองค์ความรู้ผ่านงานวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล และการจัดเวทีทางวิชาการ เพื่อใช้เป็นฐานในการกำหนดนโยบายและพัฒนากระบวนการยุติธรรมให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและอาชญากรรมในรูปแบบใหม่ โดยมีโครงการเพื่อการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (โครงการสำคัญ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ได้แก่ (1) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางเลือกด้วยไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแทนการฟ้องคดีแพ่ง และคดีอาญา ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ที่มุ่งพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการไกล่เกลี่ย เพื่อให้สามารถ

220201

บริการใกล้เคียงข้อพิพาทแทนการฟ้องคดีแพ่งและคดีอาญาตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 อย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน (2) **โครงการพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับบริหารจัดการข้อมูลผู้ต้องขังและเชื่อมโยงข้อมูลภายในกระบวนการยุติธรรม ระยะที่ 2** ของกรมราชทัณฑ์ โดยได้พัฒนาระบบฐานข้อมูลผู้ต้องขังให้มีความทันสมัยและได้มีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้มีความคล่องตัว มีสมรรถนะสูง และสามารถดำเนินงานราชทัณฑ์ได้ทัดเทียมกับมาตรฐานสากล และ (3) **โครงการพัฒนาศักยภาพผู้ต้องขังเพื่อคืนคนดีสู่สังคม** ของกรมราชทัณฑ์ ที่มุ่งพัฒนาระบบการจัดการศึกษาและการฝึกอาชีพภายในเรือนจำให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัย และมีมาตรฐานเทียบเท่าภายนอก อีกทั้งยังส่งเสริมความร่วมมือกับภาครัฐ เอกชน และชุมชน เพื่อสร้างโอกาสการทำงานและการมีอาชีพที่มั่นคง ช่วยให้ผู้ต้องขังที่พ้นโทษสามารถปรับตัวกลับสู่สังคมได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

นอกจากนี้ จากการติดตามข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2567 หน่วยงานให้ความสำคัญกับการยกระดับศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทุกระดับให้มีความเชี่ยวชาญในการตีความและการบังคับใช้กฎหมาย โดยสามารถอำนวยความสะดวกได้อย่างเป็นกลาง ไม่เลือกปฏิบัติ และเป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชน **การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและฐานข้อมูลขนาดใหญ่** โดยการเชื่อมโยงข้อมูลการดำเนินการระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม อาทิ ระบบฐานข้อมูลกลางผู้กระทำผิด ระบบบริหารจัดการฐานข้อมูลและระบบการวิเคราะห์ข้อมูลศูนย์ปฏิบัติการฐานข้อมูลการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการติดตามกระบวนการและวิเคราะห์แนวโน้มอาชญากรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการตามข้อเสนอแนะ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

ความท้าทายในการทำให้การอำนวยความสะดวกยุติธรรมมีความโปร่งใส สะดวก รวดเร็ว เสมอภาคทั่วถึง เป็นธรรม และปราศจากการเลือกปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่องและมีผลสัมฤทธิ์ที่ยั่งยืน มีประเด็นที่สำคัญ อาทิ **ประสิทธิภาพในการลดการกระทำผิดซ้ำ** ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดสถานะความแออัดในระบบราชทัณฑ์ หากไม่ได้รับการแก้ไขให้ทันการณ์ การปรับตัวต่อบริบทอาชญากรรมรูปแบบใหม่โดยเฉพาะอาชญากรรมทางไซเบอร์ที่สร้างผลกระทบในวงกว้างและมีความเชื่อมโยงไปสู่ปัญหาการค้ามนุษย์ที่รุนแรงขึ้น สถานการณ์ดังกล่าว จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนามาตรการเชิงรุกเพื่อป้องกันเหตุที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และเยียวยาผู้เสียหายอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้ง ยังมีสถานการณ์วิกฤตความเชื่อมั่นของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรมที่อาจเป็นผลกระทบจากความล่าช้าในการอำนวยความสะดวกยุติธรรม ทั้งในมิติของอัตราค่าล้างของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไม่สอดคล้องกับปริมาณคดีที่เพิ่มสูงขึ้น และจำนวนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานทางยุติธรรม รวมถึงกระบวนการทางคดีซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานที่ซับซ้อนและยังขาดช่องทางในการติดตามความคืบหน้าอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ การเสริมสร้างองค์ความรู้ในกระบวนการยุติธรรมให้แก่ประชาชนอาจยังไม่เพียงพอทำให้ไม่ทราบถึงสิทธิอันพึงมีในการร้องเรียน ตลอดจนไม่สามารถตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐได้ในกรณีที่เกิดความไม่เป็นธรรมหรือการเลือกปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

ถึงแม้เป้าหมายการอำนวยความสะดวกยุติธรรมมีความโปร่งใส สะดวก รวดเร็ว เสมอภาค ทั้งถึงเป็นธรรม และปราศจากการเลือกปฏิบัติ จะบรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนดแล้ว ดังนั้น เพื่อให้ยังคงสามารถบรรลุเป้าหมายใน พ.ศ. 2570 ได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรต้องให้ความสำคัญในการดำเนินการสร้างระบบนิเวศเพื่อการฟื้นฟูผู้กระทำผิดและป้องกันการกระทำผิดซ้ำ โดยการสร้างภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคมในการรองรับผู้พ้นโทษกลับสู่สังคม เพื่อลดปัญหาความแออัดในเรือนจำและผู้พ้นโทษสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างยั่งยืนไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ การยกระดับนวัตกรรมยุติธรรมทางดิจิทัลโดยการพัฒนาฐานข้อมูลกลางเพื่อให้สามารถวิเคราะห์แนวโน้มการก่ออาชญากรรมและรับมือได้อย่างทันการณ์ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล โดยจัดสรรอัตรากำลังให้สอดคล้องกับปริมาณคดีและการพัฒนาทักษะเฉพาะทาง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย และคุ้มครองผู้เสียหายจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ควบคู่กับการพัฒนากลไกการติดตามคดีให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก โดยมุ่งเน้นการลดความซับซ้อนของขั้นตอนทางธุรการและการสร้างความโปร่งใสที่ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ รวมถึงการเสริมสร้างองค์ความรู้ทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเพื่อให้ประชาชนตระหนักรู้ถึงสิทธิตามกฎหมายที่พึงมี พร้อมทั้ง การเสริมสร้างศักยภาพเจ้าหน้าที่รัฐในฐานะผู้บังคับใช้กฎหมายให้ปฏิบัติต่อประชาชนโดยยึดหลักสิทธิมนุษยชนและเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและสร้างหลักประกันว่าประชาชนทุกคนจะได้รับ การปฏิบัติอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม